

B-NR.5144.4.2024.DM
RPW/2850/2024

POZWOLENIE nr BB/195/2024 na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków

Na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 2a, art. 7 pkt 1, art. 36 ust. 1 pkt 1, art. 89 pkt 2, art. 91 ust. 4 pkt 4 i 5 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 840 z późn. zm.) i Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 roku w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 81) oraz art. 104 § 1 Ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 775 z późn. zm.)

Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków

po rozpatrzeniu wniosku Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Klemensa w Miedźnej, którą reprezentuje ks. Tomasz Kasperowicz, z dnia 08.02.2024 r. (data wpływu 08.02.2024 r., uzupełniony w dniu 25.03.2024 r.), będącej jedyną stroną postępowania

p o z w a ł a

1. Na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytku ruchomym – ołtarz główny z kościoła pw. Św. Klemensa w Miedźnej, wpisany do rejestru zabytków pod pozycją B-353/72 na podstawie decyzji WKZ w Katowicach z dnia 21.09.1972 r. **według:** „Program prac konserwatorskich dla ołtarza głównego z kościoła pw. św. Klemensa Papieża w Miedźnej”, mgr Bożena Halska, luty 2024 r. (nie dotyczy obrazu „Św. Klemens”)
2. Przy spełnieniu następujących warunków i obowiązków:
  - a) kierowania pracami konserwatorskimi albo samodzielnego ich wykonywania przez osobę posiadającą kwalifikacje, o których mowa w art. 37a ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
  - b) przekazania Śląskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Katowicach imienia, nazwiska i adresu osoby, o której mowa w pkt 2 lit. a niniejszego pozwolenia, wraz z dokumentami potwierdzającymi posiadanie przez te osoby kwalifikacji, o których mowa w art. 37a ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia prac konserwatorskich objętych niniejszym pozwoleniem.
  - c) oświadczenia osoby, o której mowa w pkt 2 a, o przyjęciu przez tę osobę obowiązku kierowania tymi pracami albo badaniami albo samodzielnego ich wykonywania;
3. Oraz spełnieniu warunków dodatkowych:
  - a) zawiadomienia Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach, Kierownika Delegatury w Bielsku-Białej o terminie rozpoczęcia i zakończenia wskazanych w pozwoleniu prac,
  - b) niezwłocznego Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia prac konserwatorskich,
  - c) prowadzenia dokumentacji przebiegu wskazanych w pozwoleniu prac i przekazania jej wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w terminie do 3 miesięcy od dnia zakończenia tych prac,

- d) opracowania sposobu postępowania z zabytkiem po zakończeniu wskazanych w pozwoleniu prac i przekazania tego opracowania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w terminie do 3 miesięcy od dnia zakończenia tych prac,
- e) dokonania odbioru częściowego/końcowego wykonanych prac konserwatorskich z udziałem Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub upoważnioną przez niego osobę.
- 4. Pozwolenie jest ważne do dnia: 31.12.2028 r.**

Jako, że niniejsza decyzja w całości uwzględnia żądanie strony i nie rozstrzyga spornych interesów, zgodnie z treścią art. 107 § 4 kpa odstąpiono od uzasadnienia decyzji.

Z up.
ŚLĄSKIEGO WOJEWÓDZKIEGO
KONSERWATORA ZABYTKÓW
Starszy Inspektor
Marta Dąbrowska
mgr Marta Dąbrowska

Załączniki:

- 1 egz. programu prac (1 egz. programu prac pozostaje w archiwum tut. Urzędu jako dowód w sprawie)

Otrzymują:

1. Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Klemensa
ul. Wiejska 47, 43-227 Miedźna

Do wiadomości:

1. Konserwator Archidiecezjalny
Ks. dr Leszek Makówka
ul. Jordana 39, 40-043 Katowice
2. WUOZ Katowice (EZD)
3. aa DM

Pobrano opłatę skarbową w wysokości 82 złotych zgodnie z częścią III pkt 44 ppkt 2 załącznika do Ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 211).

Klauzula informacyjna, o której mowa w art. 12 ust 1 rozporządzenia parlamentu europejskiego i rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 roku jest dostępna na stronie: <http://wkz.katowice.pl/uslugi/ochrona-danych-osobowych-rodo>

Pouczenie

1. Decyzja wydana w pierwszej instancji, od której uzasadnienia organ odstąpił z powodu uwzględnienia w całości żądania strony, jest ostateczna.
2. Wojewódzki konserwator zabytków może wznowić postępowanie w sprawie wydania niniejszego pozwolenia, a następnie zmienić je lub cofnąć, w drodze decyzji, jeżeli w trakcie wykonywania badań, prac, robót lub innych działań określonych w pozwoleniu wystąpiły nowe fakty i okoliczności, mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku.
3. W razie stwierdzenia, że działania przy zabytku prowadzone są bez pozwolenia lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu, wojewódzki konserwator zabytków wyda decyzję wstrzymującą prace, badania, roboty lub inne działania przy zabytku, a następnie wyda decyzję nakazującą przywrócenie zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, z określeniem terminu wykonania tych czynności, albo nakładając obowiązek uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie wstrzymanych badań, prac, robót lub innych działań przy zabytku, przy czym wniosek o wydanie tego pozwolenia składa się w terminie nie dłuższym niż 7 dni od dnia doręczenia decyzji, albo nakładając obowiązek podjęcia określonych czynności w celu doprowadzenia wykonywanych badań, prac, robót lub innych działań przy zabytku do zgodności z zakresem i warunkami określonymi w pozwoleniu, wskazując termin wykonania tych czynności.
4. W razie stwierdzenia, że działania przy zabytku zostały wykonane bez pozwolenia lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu, wojewódzki konserwator zabytków wyda decyzję nakazującą przywrócenie zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, określając

- termin wykonania tych czynności, albo zobowiązującą do doprowadzenia zabytku do jak najlepszego stanu we wskazanym sposób i w określonym terminie.
5. Zgodnie z treścią art. 37c, 37g i 37h ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:
    - a) robotami budowlanymi kieruje albo nadzór inwestorski wykonuje, przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, osoba, która posiada uprawnienia budowlane określone przepisami Prawa Budowlanego oraz która przez co najmniej 18 miesięcy brała udział w robotach budowlanych, prowadzonych przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru lub inwentarza muzeum, będącego instytucją kultury,
    - b) udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich lub badaniach konserwatorskich, prowadzonych przy zabytkach wpisanych na Listę Skarbów Dziedzictwa, albo w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich, badaniach konserwatorskich, robotach budowlanych lub badaniach architektonicznych, prowadzonych przy zabytkach wpisanych do rejestru, inwentarza muzeum będącego instytucją kultury lub innych zabytkach zaliczanych do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust. 2, oraz badaniach archeologicznych lub zatrudnienie przy tych pracach lub badaniach w muzeum będącym instytucją kultury potwierdzają świadectwa, w tym dotyczące odbytych praktyk zawodowych, oraz inne dokumenty zaświadczające udział w tych pracach, badaniach lub robotach lub zatrudnienie przy tych pracach wydane przez kierownika jednostki organizacyjnej, na rzecz której te prace, badania lub roboty były wykonywane, albo przez osobę, pod której nadzorem były wykonywane, w tym zakresy obowiązków na stanowiskach pracy w muzeum będącym instytucją kultury lub zaświadczenia wydane przez wojewódzkich konserwatorów zabytków.
    - c) wykształcenie i tytuły zawodowe, o których mowa w art. 37a, art. 37b, art. 37d i art. 37e uoz, mogą być uzyskane poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli są one uznawane za równorzędne z wykształceniem i tytułami zawodowymi uzyskanymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie odrębnych przepisów.
    - d) doświadczenie zawodowe, o którym mowa w art. 37a, art. 37b i art. 37d uoz, może być nabyte poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o ile dotyczy prac konserwatorskich, prac restauratorskich, badań konserwatorskich lub badań architektonicznych, prowadzonych przy zabytkach wpisanych do inwentarza muzeum lub zaliczanych do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust. 2.
  6. Uzyskanie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na podjęcie określonych w nim działań nie zwalnia z obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę lub dokonania zgłoszenia zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku - Prawo budowlane oraz innych decyzji, opinii i uzgodnień wymaganych przepisami szczególnymi.

Bielsko-Biała, dn. 27.03.2024
za zwrotnym potwierdzeniem odbioru

B-NR.5160.1.2024.DM
RPW/786/2024

POZWOLENIE nr BB/196/2024 na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru zabytków

Na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1c, art. 7 pkt 1, art. 36 ust. 1 pkt 1, art. 89 pkt 2, art. 91 ust. 4 pkt 4 i 5 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 840 z późn. zm.) i Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 roku w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 81) oraz art. 104 § 1 Ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 775 z późn. zm.)

Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków

po rozpatrzeniu wniosku Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Klemensa w Miedźnej, którą reprezentuje ks. Tomasz Kasperowicz, z dnia 08.02.2024 r. (data wpływu 08.02.2024 r., uzupełniony w dniu 25.03.2024 r.), będącej jedyną stroną postępowania

p o z w a ł a

1. Na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytku nieruchomym - kościół pw. Św. Klemensa w Miedźnej wpisany do rejestru zabytków pod pozycją A-450/65 na podstawie decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach z dnia 14.12.1965 r. według: „Program prac konserwatorskich planowanych do przeprowadzenia na ścianach i sklepieniu prezbiterium kościoła pw. św. Klemensa Papieża i Męczennika”, mgr Bożena Halska, luty 2024 r.

i innych dokumentów:

- „Sprawozdanie z prac badawczych przeprowadzonych na ścianach i sklepieniu prezbiterium kościoła pw. św. Klemensa Papieża i Męczennika”, mgr Bożena Halska, luty 2024 r.
- „Miedźna - kościół parafialny p.w. św. Klemensa Biskupa (sic!). Dokumentacja konserwatorska, mgr Jan Gałaszek, grudzień 2000 r.
- Protokół z komisji konserwatorskiej z dnia 08.02.2024 r.

2. Przy spełnieniu następujących warunków i obowiązków:

- a) kierowania pracami konserwatorskimi przez osobę posiadającą kwalifikacje, o których mowa w art. 37a ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- b) przekazania Śląskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Katowicach imienia, nazwiska i adresu osoby, o której mowa w pkt 2 lit. a niniejszego pozwolenia, wraz z dokumentami potwierdzającymi posiadanie przez te osoby kwalifikacji, o których mowa w art. 37a ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia prac konserwatorskich objętych niniejszym pozwoleniem.
- c) oświadczenia osoby, o której mowa w pkt 2 a, o przyjęciu przez tę osobę obowiązku kierowania tymi pracami albo badaniami albo samodzielnego ich wykonywania;

3. Oraz spełnieniu warunków dodatkowych:

- a) zawiadomienia Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach, Kierownika Delegatury w Bielsku-Białej o terminie rozpoczęcia i zakończenia wskazanych w pozwoleniu prac,

- b) zawiadomienia Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem, przynajmniej 3 dni przed rozpoczęciem tych czynności tj.:
- przedstawienie projektu polichromii z uwzględnieniem odsłoniętych relikwów polichromii pierwotnej na sklepieniu (pkt 4 programu prac)
  - odtworzenie polichromii na fragmentach wokół malowidła na sklepieniu (pkt 6 programu prac),
  - odsłonięcie polichromii na ścianach (pkt 12 programu prac),
  - ewentualna rekonstrukcja i aranżacja dekoracji malarskiej ścian (pkt 16 programu prac)
- do zatwierdzenia przez komisję konserwatorską:
- c) niezwłocznego Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia prac konserwatorskich,
- d) prowadzenia dokumentacji przebiegu wskazanych w pozwoleniu prac i przekazania jej wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w terminie do 3 miesięcy od dnia zakończenia tych prac,
- e) opracowania sposobu postępowania z zabytkiem po zakończeniu wskazanych w pozwoleniu prac i przekazania tego opracowania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w terminie do 3 miesięcy od dnia zakończenia tych prac,
- f) dokonania odbioru częściowego/końcowego wykonanych prac konserwatorskich z udziałem Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub upoważnioną przez niego osobę.
4. Pozwolenie jest ważne do dnia: 31.12.2028 r.

UZASADNIENIE

Kościół pw. Św. Klemensa w Miedznej został wpisany do rejestru zabytków pod pozycją A-450/65 na podstawie decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach z dnia 14.12.1965 r. Zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. c) ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania: zabytki nieruchome będące, w szczególności: dziełami architektury i budownictwa.

Szczególny reżim prawny, któremu podlegają obiekty zabytkowe wyraża się m. in. w konieczności uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 1 ww. Ustawy.

Z kolei w myśl przepisu art. 7 kpa - w toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz załatwiania sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli, natomiast stosownie do art. 77 § 1 kpa organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy i dopiero na tej podstawie ocenić, czy dana okoliczność została udowodniona (art. 80 kpa).

Wnioskiem z dnia 08.02.2024 r. Proboszcz Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Klemensa w Miedznej zwrócił się z wnioskiem o pozwolenie na prowadzenie prac konserwatorskich w oparciu o dokumentację pn. „Program prac konserwatorskich planowanych do przeprowadzenia na ścianach i sklepieniu prezbiterium kościoła pw. św. Klemensa Papieża i Męczennika”, mgr Bożena Halska, luty 2024 r.

Po rozpatrzeniu wniosku tut. organ odstąpił od pisemnego zawiadomienia stron o wszczęciu postępowania w przedmiotowej sprawie, gdyż jak wynika z akt sprawy jedyną stroną w postępowaniu jest wnioskodawca.

W dniu 08.02.2024 r. dokonano oględzin zabytkowego kościoła oraz zapoznano się z zakresem planowanych prac.

W dniu 25.03.2024 r. dostarczono do tut. organu dokumentację uwzględniającą zakres omówiony na spotkaniu w dniu 08.02.2024 r.

Jako dowód w sprawie tut. organ przyjął także dokumentację badawcze pn. „Sprawozdanie z prac badawczych przeprowadzonych na ścianach i sklepieniu prezbiterium kościoła pw. św. Klemensa

Papieża i Męczennika”, mgr Bożena Halska, luty 2024 r. oraz „Miedzna – kościół parafialny p.w. św. Klemensa Biskupa (sic!). Dokumentacja konserwatorska, mgr Jan Gałaszek, grudzień 2000 r.

Ze względu na konieczność ustalenia ostatecznego zakresu prac *in situ* nałożono na Wnioskodawcę obowiązek: zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem tj. przedstawienie projektu polichromii z uwzględnieniem odsłoniętych relikwów polichromii pierwotnej na sklepieniu (pkt 4 programu prac), odtworzenie polichromii na fragmentach wokół malowidła na sklepieniu (pkt 6 programu prac), odsłonięcie polichromii na ścianach (pkt 12 programu prac), ewentualna rekonstrukcja i aranżacja dekoracji malarskiej ścian (pkt 16 programu prac) – do zatwierdzenia przez komisję konserwatorską.

Wszelkie działania i rozstrzygnięcia organu konserwatorskiego powinny być podejmowane dla zapewnienia odpowiednich warunków, umożliwiających zachowanie zabytków we właściwym stanie, ich odpowiedniego zagospodarowania i utrzymania, zapobiegania zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla ich wartości, udaremnienia niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków.

W tym stanie rzeczy należało orzec jak w sentencji niniejszego orzeczenia.

Z up.
ŚLĄSKIEGO WOJEWÓDZKIEGO
KONSERWATORA ZABYTKÓW
Starszy Inspektor
Marta Dąbrowska
mgr Marta Dąbrowska

Załączniki:

- 1 egz. programu prac (1 egz. programu prac pozostaje w archiwum tut. Urzędu jako dowód w sprawie)

Otrzymują:

1. Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Klemensa
ul. Wiejska 47, 43-227 Miedzna

Do wiadomości:

1. Konserwator Archidiecezjalny
Ks. dr Leszek Makówka
ul. Jordana 39, 40-043 Katowice
2. WUOZ Katowice (EZD)
3. aa DM

Pobrano opłatę skarbową w wysokości 82 złotych zgodnie z częścią III pkt 44 ppkt 2 załącznika do Ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 211).

Klauzula informacyjna, o której mowa w art. 12 ust 1 rozporządzenia parlamentu europejskiego i rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 roku jest dostępna na stronie: <http://wkz.katowice.pl/uslugi/ochrona-danych-osobowych-rodo>

Pouczenie

1. Od decyzji służy stronom prawo wniesienia odwołania do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie, za pośrednictwem Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach, w terminie 14 dni od dnia doręczenia niniejszej decyzji.
2. Przed upływem terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna.
3. Przed upływem terminu do wniesienia odwołania decyzja nie ulega wykonaniu.
4. Wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie decyzji, o ile decyzji nie nadano rygoru natychmiastowej wykonalności lub nie podlega ona natychmiastowemu wykonaniu z mocy ustawy.

5. Decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania, jeżeli jest zgodna z żądaniem wszystkich stron lub jeżeli wszystkie strony zrzekły się prawa do wniesienia odwołania.
6. Organ odwoławczy może przeprowadzić na żądanie strony lub z urzędu dodatkowe postępowanie w celu uzupełnienia dowodów i materiałów w sprawie albo zlecić przeprowadzenie tego postępowania organowi, który wydał decyzję.
7. Jeżeli decyzja została wydana z naruszeniem przepisów postępowania, a konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie, na zgodny wniosek wszystkich stron zawarty w odwołaniu, organ odwoławczy przeprowadza postępowanie wyjaśniające w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sprawy. Jeżeli przyczyni się to do przyspieszenia postępowania, organ odwoławczy może zlecić przeprowadzenie określonych czynności postępowania wyjaśniającego organowi, który wydał decyzję.
8. Organ odwoławczy przeprowadza postępowanie wyjaśniające również wtedy, gdy jedna ze stron zawarła w odwołaniu wniosek o przeprowadzenie przez organ odwoławczy postępowania wyjaśniającego w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sprawy, a pozostałe strony wyraziły na to zgodę w terminie czternastu dni od dnia doręczenia im zawiadomienia o wniesieniu odwołania, zawierającego wniosek o przeprowadzenie przez organ odwoławczy postępowania wyjaśniającego w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sprawy.
9. Organ odwoławczy nie przeprowadza postępowania wyjaśniającego, jeżeli przeprowadzenie przez organ odwoławczy postępowania wyjaśniającego w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sprawy byłoby nadmiernie utrudnione.
10. Wojewódzki konserwator zabytków może wznowić postępowanie w sprawie wydania niniejszego pozwolenia, a następnie zmienić je lub cofnąć, w drodze decyzji, jeżeli w trakcie wykonywania badań, prac, robót lub innych działań określonych w pozwoleniu wystąpiły nowe fakty i okoliczności, mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku.
11. W razie stwierdzenia, że działania przy zabytku prowadzone są bez pozwolenia lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu, wojewódzki konserwator zabytków wyda decyzję wstrzymującą prace, badania, roboty lub inne działania przy zabytku, a następnie wyda decyzję nakazującą przywrócenie zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, z określeniem terminu wykonania tych czynności, albo nakładającą obowiązek uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie wstrzymanych badań, prac, robót lub innych działań przy zabytku, przy czym wniosek o wydanie tego pozwolenia składa się w terminie nie dłuższym niż 7 dni od dnia doręczenia decyzji, albo nakładającą obowiązek podjęcia określonych czynności w celu doprowadzenia wykonywanych badań, prac, robót lub innych działań przy zabytku do zgodności z zakresem i warunkami określonymi w pozwoleniu, wskazując termin wykonania tych czynności.
12. W razie stwierdzenia, że działania przy zabytku zostały wykonane bez pozwolenia lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu, wojewódzki konserwator zabytków wyda decyzję nakazującą przywrócenie zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, określając termin wykonania tych czynności, albo zobowiązującą do doprowadzenia zabytku do jak najlepszego stanu we wskazany sposób i w określonym terminie.
13. Zgodnie z treścią art. 37c, 37g i 37h ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:
  - a) robotami budowlanymi kieruje albo nadzór inwestorski wykonuje, przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, osoba, która posiada uprawnienia budowlane określone przepisami Prawa Budowlanego oraz która przez co najmniej 18 miesięcy brała udział w robotach budowlanych, prowadzonych przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru lub inwentarza muzeum, będącego instytucją kultury,
  - b) udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich lub badaniach konserwatorskich, prowadzonych przy zabytkach wpisanych na Listę Skarbów Dziedzictwa, albo w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich, badaniach konserwatorskich, robotach budowlanych lub badaniach architektonicznych, prowadzonych przy zabytkach wpisanych do rejestru, inwentarza muzeum będącego instytucją kultury lub innych zabytkach zaliczanych do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust. 2, oraz badaniach archeologicznych lub zatrudnienie przy tych pracach lub badaniach w muzeum będącym instytucją kultury potwierdzają świadectwa, w tym dotyczące odbytych praktyk zawodowych, oraz inne dokumenty zaświadczające udział w tych pracach, badaniach lub robotach lub zatrudnienie przy tych pracach wydane przez kierownika jednostki organizacyjnej, na rzecz której te prace, badania lub roboty były wykonywane, albo przez osobę, pod której nadzorem były wykonywane, w tym zakresy obowiązków na stanowiskach pracy w muzeum będącym instytucją kultury lub zaświadczenia wydane przez wojewódzkich konserwatorów zabytków.
  - c) wykształcenie i tytuły zawodowe, o których mowa w art. 37a, art. 37b, art. 37d i art. 37e uoz, mogą być uzyskane poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli są one uznawane za równorzędne z wykształceniem i tytułami zawodowymi uzyskanymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie odrębnych przepisów.
  - d) doświadczenie zawodowe, o którym mowa w art. 37a, art. 37b i art. 37d uoz, może być nabyte poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o ile dotyczy prac konserwatorskich, prac restauratorskich, badań konserwatorskich lub badań architektonicznych, prowadzonych przy zabytkach wpisanych do inwentarza muzeum lub zaliczanych do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust. 2.
14. Uzyskanie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na podjęcie określonych w nim działań nie zwalnia z obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę lub dokonania zgłoszenia zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku - Prawo budowlane oraz innych decyzji, opinii i uzgodnień wymaganych przepisami szczególnymi.

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DLA
OŁTARZA GŁÓWNEGO Z KOŚCIOŁA P.W. ŚW
KLEMENSA PAPIEŻA W MIEDŹNEJ**

OPR. MGR BOŻENA HALSKA
Miedźna luty 2024

1. KARTA TYTUŁOWA

A. IDENTYFIKACJA OBIEKTU

- Ołtarz drewniany, polichromowany, złożony, z obrazami olejnymi,
- Autor snycerki nieznany, autor obrazu Św. Klemens -I. Taurier
- XVIII w (?),
- Polska, woj. Śląskie, Miedźna, Wiejska 47, kościół parafialny p.w. Św. Klemensa Papieża ,
- Własność parafii rzymsko-katolickiej p.w. Św. Klemensa Papieża w Miedźnej

B. DANE DOTYCZĄCE PROGRAMU PRAC KONSERWATORSKICH.

- Inwestor: parafia rzymsko-katolicka p.w. Św. Klemensa Papieża
- Wykonawca: zespół konserwatorski pod kierownictwem mgr Bożeny Halskiej,
- Autorzy badań specjalistycznych: nie wykonywano
- Inspektorzy nadzoru: nie powoływano
- Rzeczoznawcy: nie powoływano

C. DANE DOTYCZĄCE DOKUMENTACJI

- Opisowa: 5 stron formatu A-4
- Fotograficzna: 7 fotografii

2. DANE INWENTARYZACYJNE OBIEKTU (PRZED KONSERWACJĄ)

obiekt: Ołtarz drewniany, polichromowany, złożony, z obrazami olejnymi,

autor: nieznany obraz główny I.Taurier

czas powstania: XVIII w.(?)

własność: parafia rzymsko-katolicka p.w. Św. Klemensa Papieża w Miedznej.

kształt: prostokąt stojący

wymiary: ołtarz główny około 570cm x 420cm,

technika: obrazy - technika olejna podobrazie: płótno lniane, gęste, splot płócienny, elementy drewniane – polichromowane w technice olejnej na zaprawie kredowo klejowej, złocenia w technice olejnej szlakmetalem na zaprawie kredowo-klejowej

lokalizacja: Miedzna, ul Wiejska 47, kościół p.w. Św.Klemensa Papieża , wewnątrz, ściana wschodnia (ołtarz główny)

Opis formalno-stylistyczny obiektu.

Budynek świątyni wzniesiono w stylu barokowym, w konstrukcji drewnianej - zrębowej, z węglem na nakładkę (kościół) i słupowej (wieża)wzmocnionej krzyżem św. Andrzeja, na podmurówce z kamienia i cegły. Bryła budynku jest rozczłonkowana. Do jednonawowego kościoła na planie wydłużonego prostokąta od wsch. przylega krótkie prezbiterium, a od pn. zakrystia. Nad całością dominuje dostawiona od zach. kwadratowa wieża z nadwieszoną izbicą, tworząca elewację frontową. Wieżę wieńczy baniasty hełm z ośmioboczną, metalową latarnią. Ściany wieży obłożono gontem. Dachy nad nawą i prezbiterium siodłowe, kryte gontem. Ponadto nad nawą znajduje się druga wieżyczka na sygnaturkę z hełmem podbitym również gontem, zakończona metalową latarnią. Na długości nawy i wieży znajdują się soboty -niskie podcienia przykryte jednospadowym dachem. Wsparto je na słupach z mieczowaniem, zakryto do połowy wysokości ścianką z tarcicy i bramkami wejściowymi. Powyżej sobót ściany zewnętrzne i wewnętrzne kościoła są oszalowane deskami. We wnętrzu część prezbiterium

wydziela łuk odcinkowy, wsparty na kroksztynach. Nad nim znajduje się pozorne sklepienie z polichromią. W pozostałej części stropy są płaskie z imitacją kasetonów. Od zachodu drewniana empora z małymi organami wsparta jest na czterech słupach.

Polichromia na sklepieniu prezbiterium ze sceną Wniebowzięcia NMP w części centralnej i z medalionami z czterema ewangelistami w narożach.

Ściany prezbiterium malowane gładko z podziałami na proste płyciny podkreślające podziały architektoniczne.

Ołtarz główny

Ołtarz wolnostojący, w stylu barokowym, o nastawie w architektonicznej formie, dwukondygnacyjny. Typ rozbudowanej aedikuli z bramkami do obejścia ofiarnego.

Centralną częścią pierwszej kondygnacji jest obraz (w kształcie stojącego prostokąta o wymiarach 140 x 200 cm, o półkolistym zwieńczeniu) przedstawiający św. Klemensa Papieża z 1797 pędzla I. Tauriera. Obraz o kompozycji centralnej. Ołtarz posiada także drugi obraz na zasuwie z wizerunkiem Najświętszej Marii Panny, także o kompozycji centralnej.

Obraz otoczony jest złożoną, rzeźbioną ramą. Po obu stronach obrazu znajdują się bogato rzeźbione w formie wici akantu uszaki. W wici akantu wpisane są postacie aniołów u dołu większe podtrzymujące wici u góry mniejsze podtrzymujące wieńczące pierwszą kondygnację bogate gzymśowanie.

Nad bogatym gzymsem grupa rzeźb przedstawiająca Trójcę Świętą w obłokach z adorującymi ją aniołami.

Nad bramkami obejścia ofiarnego stoją rzeźby przedstawiające św. Piotra i Pawła.

Całość struktury ołtarza marmoryzowana w kolorze niebiesko-granatowym, bogata ornamentyka złożona; Rzeźby złożone i srebrzone, karnacje polichromowane.

Komplet z ołtarzem stanowi para rzeźb pełnych przedstawiających postacie skrzydlatych aniołów. Rzeźby te umieszczone są na osobnych konsolach na ścianie z prawej strony ołtarza.

3. STAN ZACHOWANIA OBIEKTU

Ołtarz jest własnością parafii św. Klemensa Papieża i stanowią wyposażenie kościoła parafialnego p. w. Św. Klemensa Papieża w Miedznej. Ołtarze znajdują się w kulcie. Ogólny stan zachowania obiektu można opisać jako zły. Obiekt kilkakrotnie poddawane były działaniom mającym na celu poprawę wyglądu. Nie były to działania techniczne (dezynsekcja i impregnacja), a jedynie odmalowanie i szlakmetalowanie powierzchni ołtarza. Szlakmetal choć kładziony umiejętnie i fachowo, został jednak położony na pierwotnych złączeniach wykonanych w technice klejowej – pulmentowej „na poler”.

Obraz przedstawiający św. Klemensa był konserwowany w latach 20-tych XIX wieku.

Elementy drewniane

Pierwszym rzucającym się w oczy faktem jest zły stan techniczny drewna tak konstrukcji jak i elementów rzeźbionych ołtarza - drewno zaatakowane przez owadzie szkodniki drewna.

Przeprowadzone wstępne badania nad stratygrafią pozwalają stwierdzić, iż pod spodem znajduje się warstwa polichromii oryginalnej, której stan prawdopodobnie pozwoli na odświeżenie.

Pracom konserwatorskim należy poddać także figury aniołów będące uzupełnieniem założenia ołtarza głównego.

Obraz Św. Klemens

Stan bardzo dobry. Nie wymaga zabiegów konserwatorskich

Obraz NMP

Warstwa malarska jest zmieniona kolorystycznie przez pożółkły werniks, widoczne są także pociemniałe retusze i drobne punktowania

Całość lica pokrywa siatka krakelurów. Powierzchnia malowidła pokryta jest pociemniałym werniksem, który nadaje mu ciepłą tonację stopień przyciemnienia malatury jest znaczny, co niekorzystnie wpływa na czytelność obrazu.

4. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Propozycja przeprowadzenia pełnej konserwacji technicznej i estetycznej. Przewidziane zabiegi obejmą:

Obraz:

1. Sporządzenie dokumentacji opisowej i fotograficznej ukazującej stan obiektu przed, w trakcie i po konserwacji.
2. Rozpoznanie stratygraficzne.
3. Zdjęcie obrazu z krosen
4. Odczyszczenie odwrocia obrazu.
5. Zdjęcie z lica obrazu pociemniałego werniksu i innych nawarstwień (retusze i punktowania powstałe w trakcie poprzednich prac konserwatorskich)
6. Uzupelnienie ewentualnych ubytków w płótnie za pomocą płóciennych protez,
7. Prasowanie powierzchni płótna i impregnacja klejem syntetycznym (Plextol). – likwidacja klakelurów
8. Dublowanie, wprowadzona substancja klejąca musi być obojętna na warunki w jakich obiekt będzie eksponowany po konserwacji (proponowana Beva 371)
9. Uzupelnienie ubytków warstwy zaprawy kitem o barwie odpowiadającej zaprawie oryginalnej
10. Umocowanie obrazu na krośnie
11. Wypunktowanie ubytków warstwy malarskiej metodą naśladowczą, zgodnie z kolorystyką i fakturą oryginału.
12. Werniksowanie

Elementy drewniane ołtarzy:

13. Sporządzenie dokumentacji opisowej i fotograficznej ukazującej stan obiektów przed, w trakcie i po konserwacji.
14. Rozpoznanie stratygraficzne.
15. Odczyszczenie obiektu z luźnych nawarstwień.
16. Impregnacja obiektu Palaroidem B72 rozpuszczonym w toluenie.
17. Podklejenie odspojonych warstw zaprawy 5% roztworem żelatyny.

18. Mechaniczne usunięcie wierzchniej warstwy polichromii oraz złocień i srebrzeń wykonanych szlakmetalem w technice olejnej – na mikstion. W razie trudności możliwe ostrożne użycie chemicznego preparatu do zmiękczenia powłok olejnych np. Scansolu stopowanego terpentyną.
19. Dezynsekcja drewna przy użyciu Xirenu firmy Kremmer .
20. Uzupelnienie zaprawy kredowo-klejowej.
21. Punktowanie i rekonstrukcja warstwy malarskiej przy użyciu farb olejno-żywicznych.
22. Wykonanie brakujących złocień w technice klejowej, na poler 23 karatowym złotem płatkowym.

5. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

FOTOGRAFIA NR 1

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedznej

Ołtarz główny, całość obiektu, stan przed konserwacją

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 2

Kościół p.w. Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedznej
Ołtarz główny, detal, stan przed konserwacją

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 3

Kościół p.w. Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedznej

Ołtarz główny, detal, uszak, postać anioła podtrzymującego wić akantu, stan przed konserwacją

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 4

Kościół p.w. Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedznej

Ołtarz główny, detal, uszak, postać anioła podtrzymującego gzymsowanie , stan przed konserwacją

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 5

Kościół p.w. Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej

Ołtarz główny, detal, postacie aniołów nad obrazem, stan przed konserwacją

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 6

Kościół p.w. Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedznej

Anioł z prezbiterium, stan przed konserwacją

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 7

Kościół p.w. Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedznej
Anioł z prezbiterium, stan przed konserwacją

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH PLANOWANYCH DO
PRZEPROWADZENIA NA ŚCIANACH I SKLEPIENIU
PREZBITERIUM KOŚCIOŁA P.W ŚW KLEMENSA PAPIEŻA I
MĘCZENNIKA

OPR MGR BOŻENA HALSKA
LUTY 2024

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH PLANOWANYCH DO
PRZEPROWADZENIA NA ŚCIANACH I SKLEPIENIU
PREZBITERIUM KOŚCIOŁA P.W ŚW KLEMENSA PAPIEŻA I
MĘCZENNIKA

6. KARTA TYTUŁOWA

A. IDENTYFIKACJA OBIEKTU

- Polichromia ścian i sklepienia prezbiterium kościoła p.w. Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej,
- Autor nieznany,
- XIX w (?),
- Polska, woj. Śląskie, Miedźna, ul Wiejska 2, kościół parafialny p.w. Św. Klemensa
- Własność parafii rzymsko-katolickiej p.w. Św. Klemensa w Miedźnej.

B. DANE DOTYCZĄCE PROGRAMU.

- Inwestor: parafia rzymsko-katolicka p.w. Św. Klemensa w Miedźnej .
- Wykonawca: mgr Bożeny Halskiej,
- Autorzy badań specjalistycznych: badania stratygraficzne – mgr Bożena Halska
- Inspektorzy nadzoru: nie powoływano
- Rzeczoznawcy: nie powoływano

C. DANE DOTYCZĄCE DOKUMENTACJI

- Opisowa: 9 stron formatu A-4
- Fotograficzna: 6 fotografii

7. DANE INWENTARYZACYJNE OBIEKTU (PRZED KONSERWACJĄ)

-obiekt: prezbiterium kościoła

-czas powstania: kościół 1721 (?), widoczna polichromia 1984

-własność: parafia rzymsko-katolicka p.w. Św. Klemensa papieża i męczennika w Miedźnej

-wymiary: prezbiterium 685 cm x 513 cm

-technika: prezbiterium drewniane o konstrukcji zrębowej kryte pozornym sklepieniem kolebkowym. Ściany obite deskami. Na ścianach i sklepieniu polichromia w technice olejnej

-lokalizacja: Miedzna , ul Wiejska 2, kościół parafialny p.w. Św. Klemensa Papieża i Męczennika,

-opis obiektu

Budynek świątyni wzniesiono w stylu barokowym, w konstrukcji drewnianej - zrębowej, z węglem na nakładkę (kościół) i słupowej (wieża)wzmocnionej krzyżem św. Andrzeja, na podmurówce z kamienia i cegły. Bryła budynku jest rozczłonkowana. Do jednonawowego kościoła na planie wydłużonego prostokąta od wsch. przylega krótkie prezbiterium, a od pn. zakrystia. Nad całością dominuje dostawiona od zach. kwadratowa wieża z nadwieszoną izbicą, tworząca elewację frontową. Wieżę wieńczy baniasty hełm z ośmioboczną, metalową latarnią. Ściany wieży obłożono gontem. Dachy nad nawą i prezbiterium siodłowe, kryte gontem. Ponadto nad nawą znajduje się druga wieżyczka na sygnaturkę z hełmem podbitym również gontem, zakończona metalową latarnią. Na długości nawy i wieży znajdują się soboty -niskie podcienia przykryte jednospadowym dachem. Wsparto je na słupach z mieczowaniem, zakryto do połowy wysokości ścianką z tarcicy i bramkami wejściowymi. Powyżej sobót ściany zewnętrzne i wewnętrzne kościoła są oszalowane deskami. We wnętrzu część prezbiterium wydziela łuk odcinkowy, wsparty na kroksztynach. Nad nim znajduje się pozorne sklepienie z polichromią. W pozostałej części stropy są płaskie z imitacją kasetonów. Od zachodu drewniana empora z małymi organami wsparta jest na czterech słupach.

Polichromia na sklepieniu prezbiterium ze sceną Wniebowzięcia NMP w części centralnej i z medalionami z czterema ewangelistami w narożach.

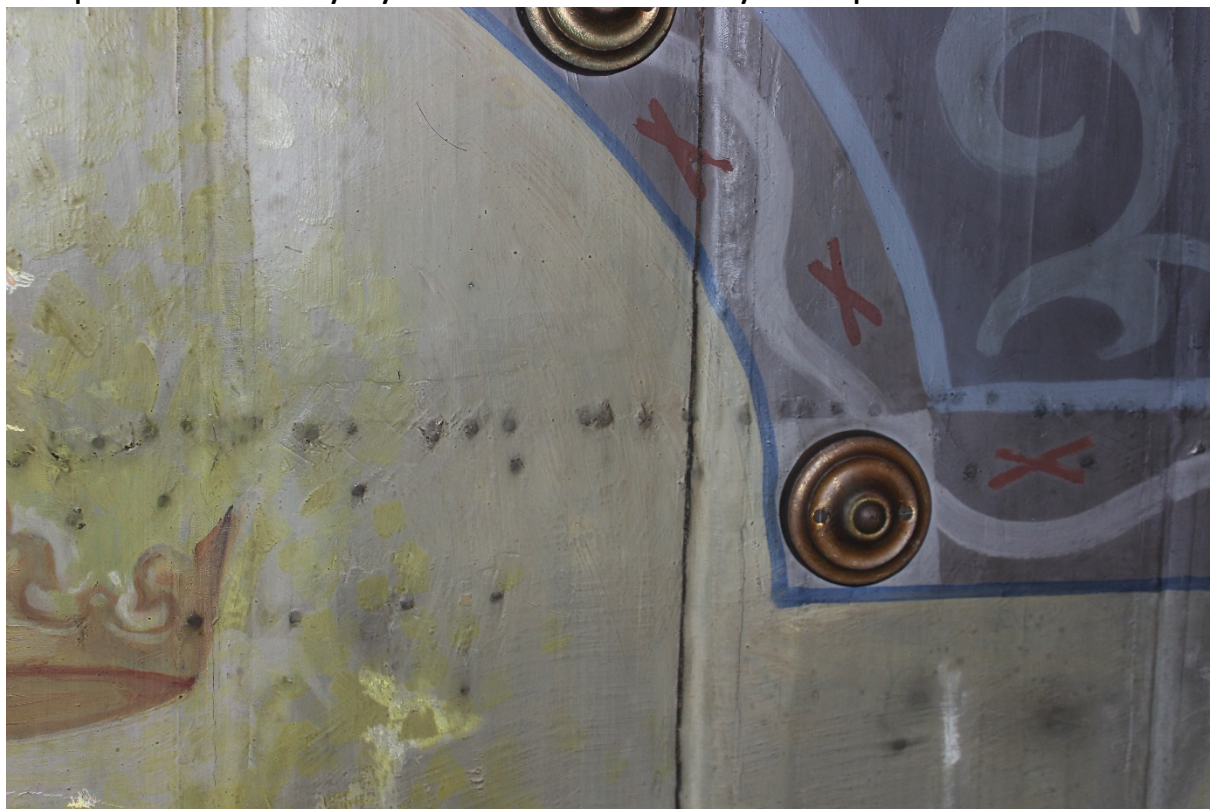
Ściany prezbiterium malowane gładko z podziałami na proste płyciny podkreślające podziały architektoniczne.

8. OPIS WYNIKÓW BADAŃ STRATYGRAFICZNYCH

SKLEPIENIE PREZBITERIUM

Sklepienie okazało się niejednorodne stratygraficznie. Środkowa część sklepienie na której obecnie widoczna jest scena Wniebowzięcia NMP zbudowana jest tylko z jednej warstwy chronologicznej - malatura polichromatyczna w technice olejnej z podmalówką w kolorze jasnokremowym. Jednocześnie w granicach malowidła odkryto ślady po gęsto nabitych gwoździach – prawdopodobnie pierwotnie środek sklepienia zdobiony był obrazem malowanym na płótnie.

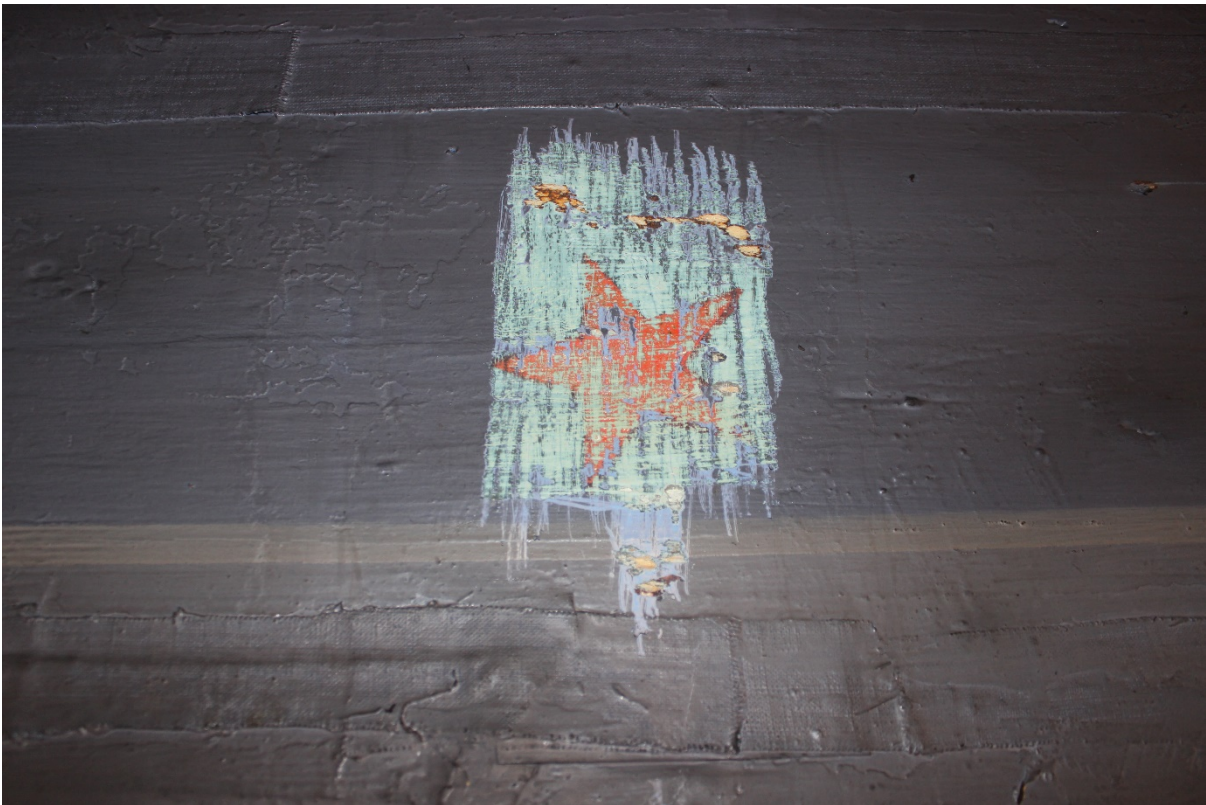
Il nr 1. Sklepienie prezbiterium. Widoczne ślady po gwoździach mocujących pierwotny obraz na płótnie

Dopiero w II połowie XX wieku obraz zdjęto zastępując go malowidłem które powstało bezpośrednio na deskach sklepienia.

Na pozostałej powierzchni sklepienia wokół śladów gwoździ mocujących płótno wyróżniono trzy warstwy chronologiczne.

Obecnie widoczna, bardzo brudna warstwa malarska w formie prostych szarych ornamentów spiralnych okalających ramę obrazu ornamenty malowane na szaro-fioletowym tle. W narożnikach sklepienia symetrycznie rozmieszczone, owalne medaliony z popiersiami czterech ewangelistów. Ramy medalionów oraz rama głównego malowidła tożsame w formie, zdobione gipsowymi, złożonymi guzami.

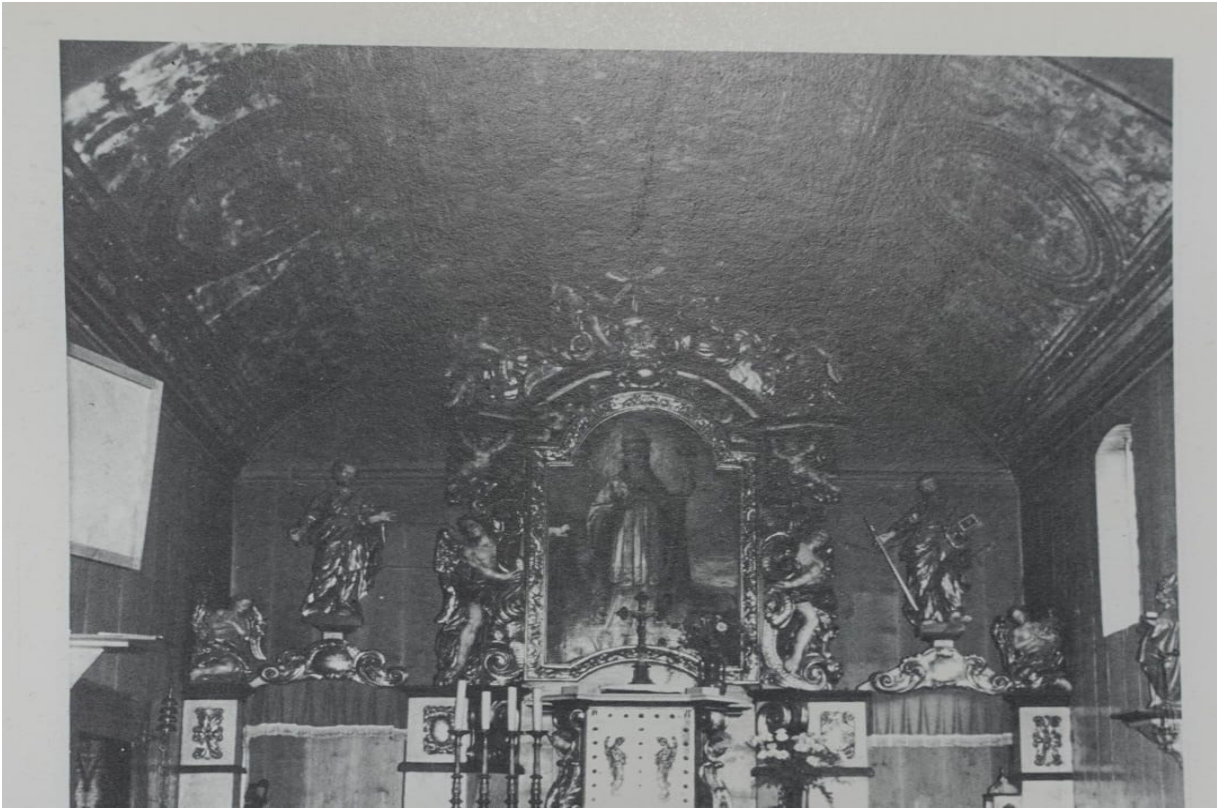
Pod widoczną obecnie warstwą ujawniono błękitną malaturę zdobioną złotymi i srebrnymi, pięcioramiennymi, konturowanymi gwiazdkami.

Il nr 2 Sklepienie prezbiterium. Widoczna złotona, konturowana gwiazdka na błękitnym tle. Część drugiej warstwy chronologicznej

Gwiazdki prawdopodobnie rozmieszczone regularnie na całym tle malowidła. Ponad gzymsem ciemniejszy pas w kolorze szarym z prostą ornamentyką roślinną (prawdopodobnie konturowany liść naprzemiennie z trójpłatkowym czerwonym kwiatem).

Najstarszą warstwą chronologiczną jest warstwa brązowo-ugrowej malatury. Wydaje się że może to być warstwa tożsama z dekoracją widoczną na archiwalnej fotografii

Il nr 3 Fotografia archiwalna.

W trakcie badań ujawniono fragment ramy malowanej światłocieniem. W przestrzeni pomiędzy gzymsem a ujawnioną ramą odkryto ornament prawdopodobnie fragment fryzu zamykającego kompozycję sklepienia.

Il nr 4 sklepienie prezbiterium, widoczny ornament z fryzu nad gzymsem.

ŚCIANY PREZBITERIUM

Na ścianach prezbiterium znajdują się minimum trzy warstwy chronologiczne.

Wierzchnia widoczna obecnie to oszczędna gładka malatura w tonacji ugrowej z podziałem na płyciny podkreślające układ architektoniczny pomieszczenia. Płyciny wyznaczone są za pomocą prostych białych linii. Nad drzwiami prowadzącymi do zakrystii namalowany herb Papieża Jana Pawła II

Pod obecnie widoczną polichromią znajduje się inna, o jaśniejszej kolorystyce z prostymi, konturowanymi, szablonowymi ornamentami.

II. Nr 5 ściana prezbiterium, widoczna ornamentyka polichromii z drugiej warstwy historycznej

Ta dekoracja również dzieli płaskie fragmenty ścian na płyciny.

Najstarszą z odkrytych polichromii jest warstwa obecna na całej powierzchni ścian. Warstwa ta cechuje się kolorystyką w tonacji zielonej. Udało się odsłonić fragment tej polichromii przedstawiający kapitel kolumny flankujący okno.

II nr 6 ściana prezbiterium. Widoczny fragment odsłoniętej pierwotnej polichromii przedstawiający kapitel kolumny

Polichromia ta jest niestety trudnoodślanialna.

W trakcie prac w przestrzeń pomiędzy belki zrębu oraz deski którymi obito ściany prezbiterium wprowadzono kamerę. Zdjęcia wykonane kamerą potwierdziły obecność warstwy malarskiej polichromatycznej na belkach pod deskowaniem, ale jedynie w dolnych partiach ścian prezbiterium. Powierzchnia górnych belek (mniej więcej od wysokości 120 cm) drewniana – pozbawiona zapraw oraz polichromii. Prawdopodobnie to belki dodane w czasie rozbudowy kościoła około 1721 roku.

Il nr 7 Ściany prezbiterium przestrzeń pomiędzy deskami i belkami , cz. dolna widoczne stare warstwy malarskie na zaprawie kredowej.

Il nr 7 Ściany prezbiterium przestrzeń pomiędzy deskami i belkami , cz . górna – brak warstw malarskich

IV. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Badania stratygraficzne wykazały, że obiekt (ściany i sklepienie) nie jest jednorodny stratygraficznie. Warstwy odkryte na ścianach nie pokrywają się z

warstwami wyszczególnionymi na sklepieniu. Nawet w obrębie samego sklepienia występują różnice w budowie stratygraficznej obiektu wynikłe z usunięcia zdobiącego pierwotnie sklepienie malowanego na płótnie obrazu. Różnice te powodują, iż inaczej należy podchodzić do ścian a inaczej do sklepienia prezbiterium.

SKLEPIENIE

Proponuje się odsłonięcie najstarszej warstwy oraz zakomponowanie przyszłej dekoracji malarskiej w oparciu o zachowaną ikonografię archiwalną oraz odsłonięte relikty polichromii pierwotnej. Malowidło centralne powinno zostać poddane konserwacji techniczno - estetycznej z uszlachetnieniem założenia sceny figuralnej. Format malowidła należy skorygować tak, żeby był spójny z planowaną dekoracją malarską (na fotografii archiwalnej boki ramy są proste).

ŚCIANY

Na ścianach proponuje się odsłonięcie warstwy najstarszej. Warstwa ta jest bardzo trudno odsłanialna i zabieg zdejmowania dwóch warstw przemalowań musi być przeprowadzany z dużą ostrożnością i dokładnością. Proces zdejmowania wierzchnich warstw malarski musi być nadzorowany przez komisję konserwatorską. Po zdjęciu przemalówek i odsłonięciu całej zachowanej polichromii konieczne jest zwołanie komisji konserwatorskiej, która zadecyduje o sposobie punktowania, a także o zakresie ewentualnych rekonstrukcji oraz ich formie.

V. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

SKLEPIENIE

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej obiektu przed rozpoczęciem prac konserwatorskich oraz dokumentowanie fotograficzne każdego etapu prac
2. Usunięcie całości przemalowania polichromii – odsłonięcie oryginalnej dekoracji sklepienia prezbiterium metodą chemiczno-mechaniczną. Dopuszcza się użycie preparatów zmiękczających powłoki malarskie, olejne, np. Scansol, Levs, 3V3 stopowanych terpentyną, zmiękczone warstwy delikatnie zdejmować skalpelem kontrolując stopień zmiękczenia warstw spodnich.
3. Ewentualne podklejenie i kauteryzowanie pęcherzy i łusek zapraw i polichromii (Plextol B500).
4. Stworzenie i przedstawienie komisji konserwatorskiej projektu polichromii w oparciu o zachowaną ikonografię archiwalną oraz odsłonięte relikty polichromii pierwotnej z poszanowaniem kolorystyki oryginału.
5. Uzupelnienie warstwy zaprawy na powierzchniach podobrazia. Proponuje się akrylowe gesso.
6. Odtworzenie polichromii na fragmentach wokół malowidła zgodnie z zatwierdzonym przez Służby Konserwatorskie projektem (farby usuwalne na spoiwie akrylowym, n.p. Primal).

7. Zakłada się delikatne przelawowanie całości rekonstrukcji polichromii celem nadania jej szlachetniejszego charakteru oryginalnej historycznej malatury.
8. Prace techniczno- estetyczne na malowidle centralnym.
  - delikatne czyszczenie malowidła roztworem preparatu Conrad 2000
  - mechaniczne (skalpel) usunięcie ewentualnych przemalówek
  - Uzupełnienie warstwy zaprawy na powierzchni podobrazia. Proponuje się akrylowe gesso.
  - Punktowanie drobnych ubytków w zachowanej polichromii metoda punktowania scalającego (spoiwo akrylowe Primal AC33 nowy, usuwalny lub farby konserwatorskie na spoiwie ketonowym). W trakcie punktowania należy zastane malowidło uszlachetnić by scenę malarską Wniebowzięcia NMP z zachowaną kompozycją dopasować charakterem do barokowego wystroju świątyni.
9. Wykonanie dokumentacji fotograficznej powykonawczej.

ŚCIANY

10. Wykonanie dokumentacji fotograficznej obiektu przed rozpoczęciem prac konserwatorskich oraz dokumentowanie fotograficzne każdego etapu prac
11. Usunięcie wierzchnich warstw malarskich – odsłonięcie ze szczególną ostrożnością oryginalnej dekoracji ścian prezbiterium metodą chemiczno-mechaniczną. Dopuszcza się użycie preparatów zmiękczejących powłoki malarskie, olejne, np. Scansol, Levs, 3V3 stopowanych terpentyną, zmiękczone warstwy delikatnie zdejmować skalpelem kontrolując stopień zmiękczenia warstw spodnich. Zabieg zdejmowania warstw malarskich należy przeprowadzać bardzo ostrożnie z należytą dokładnością gdyż ilość i jakość odsłoniętego oryginału będzie determinował dalsze zabiegi na ścianach obiektu.
12. Przedstawienie komisji konserwatorskiej odsłoniętej polichromii. Komisja zadecyduje o sposobie punktowania, a także o zakresie ewentualnych rekonstrukcji oraz ich formie.
13. Ewentualne podklejenie i kauteryzowanie pęcherzy i łusek zapraw i polichromii (Plextol B500).
14. Uzupełnienie warstwy zaprawy na powierzchniach podobrazia. Proponuje się akrylowe gesso.
15. Punktowanie niewielkich ubytków warstwy malarskiej metodą poziomej kreski na podlawowaniu (spoiwo akrylowe Primal AC33 nowy, usuwalny)
16. Ewentualna rekonstrukcja i aranżacja dekoracji malarskiej (decyzja komisji konserwatorskiej): 1 etap: podlawowanie barwne na rysunku, 2 etap: wzmocnienie głównych akcentów kompozycji rodzajem punktowania poziomą kreską, 3 etap: powleczenie całości szerokimi, poziomymi pociągnięciami pędzla używając „brudnej wody” imitując powierzchnię zabytkową i usłojenie belek.
17. Wykonanie dokumentacji fotograficznej powykonawczej.

VI. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

FOTOGRAFIA NR 1

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedznej
Sklepienie prezbiterium, całość obiektu, stan przed konserwacją
Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 2

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej
Sklepienie prezbiterium, malowidło centralne, stan przed konserwacją
Wyk. Bożena Halska
luty 2024

FOTOGRAFIA NR 3

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej

Sklepienie prezbiterium, detal, przedstawienie św. Jana , stan przed konserwacją

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 4

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej
Sklepienie prezbiterium, strona lewa, stan przed konserwacją
Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 5

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej
Ściany prezbiterium, stan przed konserwacją

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 6

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedznej

Ściana prezbiterium, malowidło z herbem papieskim, stan przed konserwacją

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

SPRAWOZDANIE Z PRAC BADAWCZYCH PROWADZONYCH NA
ŚCIANACH I SKLEPIENIU PREZBITERIUM KOŚCIOŁA P.W ŚW
KLEMENSA PAPIEŻA I MĘCZENNIKA

OPR MGR BOŻENA HALSKA
LUTY 2024

9. DANE INWENTARYZACYJNE OBIEKTU (PRZED KONSERWACJĄ)

obiekt: prezbiterium kościoła

czas powstania: 1721 (?), widoczna polichromia 1984

własność: parafia rzymsko-katolicka p.w. Św. Klemensa papieża i męczennika w Miedznej

wymiary: 685 cm x 513 cm

technika: prezbiterium drewniane o konstrukcji zrębowej kryte pozornym sklepieniem kolebkowym. Ściany obite deskami. Na ścianach i sklepieniu polichromia w technice olejnej

lokalizacja: Miedzna , ul Wiejska 2, kościół parafialny p.w. Św. Klemensa Papieża i Męczennika,

-opis obiektu

Budynek świątyni wzniesiono w stylu barokowym, w konstrukcji drewnianej - zrębowej, z węgłem na nakładkę (kościół) i słupowej (wieża)wzmocnionej krzyżem św. Andrzeja, na podmurówce z kamienia i cegły. Bryła budynku jest rozczłonkowana. Do jednonawowego kościoła na planie wydłużonego prostokąta od wsch. przylega krótkie prezbiterium, a od pn. zakrystia. Nad całością dominuje dostawiona od zach. kwadratowa wieża z nadwieszoną izbicą, tworząca elewację frontową. Wieżę wieńczy baniasty hełm z ośmioboczną, metalową latarnią. Ściany wieży obłożono gontem. Dachy nad nawą i prezbiterium siodłowe, kryte gontem. Ponadto nad nawą znajduje się druga wieżyczka na sygnaturkę z hełmem podbitym również gontem, zakończona metalową latarnią. Na długości nawy i wieży znajdują się soboty -niskie podcienia przykryte jednospadowym dachem. Wsparto je na słupach z mieczowaniem, zakryto do połowy wysokości ścianką z tarcicy i bramkami wejściowymi. Powyżej sobót ściany zewnętrzne i wewnętrzne kościoła są oszalowane deskami. We wnętrzu część prezbiterium wydziela łuk odcinkowy, wsparty na kroksztynach. Nad nim znajduje się pozorne sklepienie z polichromią. W pozostałej części stropy są płaskie z imitacją kasetonów. Od zachodu drewniana empora z małymi organami wsparta jest na czterech słupach.

Polichromia na sklepieniu prezbiterium ze sceną Wniebowzięcia NMP w części centralnej i z medalionami z czterema ewangelistami w narożach.

Ściany prezbiterium malowane gładko z podziałami na proste płyciny podkreślające podziały architektoniczne.

10. ZAKRES PRAC

Przed obecnie planowanymi pracami konserwatorskimi, które będą prowadzone w prezbiterium obiektu, zlecono wykonanie badań stratygraficznych. Badania mają na celu potwierdzenie lub wykluczenie obecności historycznych malatur tak na ścianach jak i na sufitach prezbiterium, a ich wyniki będą podstawą do opracowania programu prac konserwatorskich.

Zostało wykonanych 15 odkrywek stratygraficznych w różnych częściach sklepienia oraz w różnych partiach każdej z trzech ścian prezbiterium.

11. WYNIKI BADAŃ

SKLEPIENIE PREZBITERIUM

Sklepienie okazało się niejednorodne stratygraficznie. Środkowa część sklepienia na której obecnie widoczna jest scena Wniebowzięcia NMP zbudowana jest tylko z jednej warstwy chronologicznej - malatura polichromatyczna w technice olejnej z podmalówką w kolorze jasnokremowym. Jednocześnie w granicach malowidła odkryto ślady po gęsto nabitych gwoździach – prawdopodobnie pierwotnie środek sklepienia zdobiony był obrazem malowanym na płótnie.

Il nr 1. Sklepienie prezbiterium. Widoczne ślady po gwoździach mocujących pierwotny obraz na płótnie

Dopiero w II połowie XX wieku obraz zdjęto zastępując go malowidłem które powstało bezpośrednio na deskach sklepienia.

Na pozostałej powierzchni sklepienia wokół śladów gwoździ mocujących płótno wyróżniono trzy warstwy chronologiczne.

Obecnie widoczna, bardzo brudna warstwa malarska w formie prostych szarych ornamentów spiralnych okalających ramę obrazu ornamenty malowane na szaro-fioletowym tle. W narożnikach sklepienia symetrycznie rozmieszczone, owalne medaliony z popiersiami czterech ewangelistów. Ramy medalionów oraz rama głównego malowidła tożsame w formie, zdobione gipsowymi, złotymi guzami.

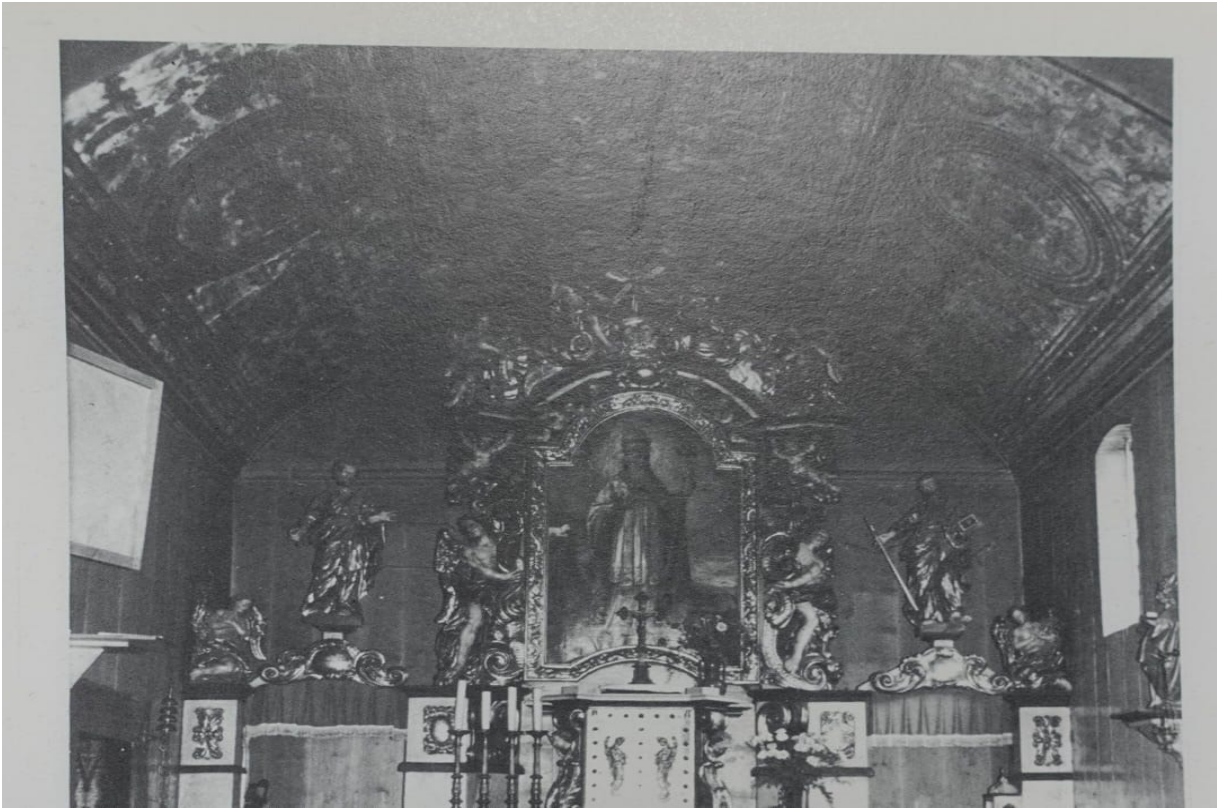
Pod widoczną obecnie warstwą ujawniono błękitną malaturę zdobioną złotymi i srebrnymi, pięciopięciennymi, konturowanymi gwiazdkami.

Il nr 2 Sklepienie prezbiterium. Widoczna złotona, konturowana gwiazdka na błękitnym tle. Część drugiej warstwy chronologicznej

Gwiazdki prawdopodobnie rozmieszczone regularnie na całym tle malowidła. Ponad gzymsem ciemniejszy pas w kolorze szarym z prostą ornamentyką roślinną (prawdopodobnie konturowany liść naprzemiennie z trójpłatkowym czerwonym kwiatem).

Najstarszą warstwą chronologiczną jest warstwa brązowo-ugrowej malatury. Wydaje się że może to być warstwa tożsama z dekoracją widoczną na archiwalnej fotografii

Il nr 3 Fotografia archiwalna.

W trakcie badań ujawniono fragment ramy malowanej światłocieniem. W przestrzeni pomiędzy gzymsem a ujawnioną ramą odkryto ornament prawdopodobnie fragment fryzu zamykającego kompozycję sklepienia.

Il nr 4 sklepienie prezbiterium, widoczny ornament z fryzu nad gzymsem.

ŚCIANY PREZBITERIUM

Na ścianach prezbiterium znajdują się minimum trzy warstwy chronologiczne.

Wierzchnia widoczna obecnie to oszczędna gładka malatura w tonacji ugrowej z podziałem na płyciny podkreślające układ architektoniczny pomieszczenia. Płyciny wyznaczone są za pomocą prostych białych linii. Nad drzwiami prowadzącymi do zakrystii namalowany herb Papieża Jana Pawła II

Pod obecnie widoczną polichromią znajduje się inna, o jaśniejszej kolorystyce z prostymi, konturowanym, szablonowymi ornamentami.

II. Nr 5 ściana prezbiterium, widoczna ornamentyka polichromii z drugiej warstwy historycznej

Ta dekoracja również dzieli płaskie fragmenty ścian na płyciny.

Najstarszą z odkrytych polichromii jest warstwa obecna na całej powierzchni ścian. Warstwa ta cechuje się kolorystyką w tonacji zielonej. Udało się odsłonić fragment tej polichromii przedstawiający kapitel kolumny flankujący okno.

II nr 6 ściana prezbiterium. Widoczny fragment odsłoniętej pierwotnej polichromii przedstawiający kapitel kolumny

Polichromia ta jest niestety trudnoodślanialna.

W trakcie prac w przestrzeń pomiędzy belki zrębu oraz deski którymi obito ściany prezbiterium wprowadzono kamerę. Zdjęcia wykonane kamerą potwierdziły obecność warstwy malarskiej polichromatycznej na belkach pod deskowaniem, ale jedynie w dolnych partiach ścian prezbiterium. Powierzchnia górnych belek (mniej więcej od wysokości 120 cm) drewniana – pozbawiona zapraw oraz polichromii. Prawdopodobnie to belki dodane w czasie rozbudowy kościoła około 1721 roku.

Il nr 7 Ściany prezbiterium przestrzeń pomiędzy deskami i belkami , cz. dolna widoczne stare warstwy malarskie na zaprawie kredowej.

Il nr 7 Ściany prezbiterium przestrzeń pomiędzy deskami i belkami , cz . górna – brak warstw malarskich

12. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

FOTOGRAFIA NR 1

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej
Prezbiterium, ściana północna odkrywka nr 1 i 1'

Widoczne

1. Polichromia pierwotna
2. Polichromia II warstwy chronologicznej
3. Polichromia widoczna obecnie

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 2

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej
Prezbiterium, ściana północna odkrywka nr 1

Widoczne

1. Polichromia pierwotna
2. Polichromia II warstwy chronologicznej
3. Polichromia widoczna obecnie

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 3

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej
Prezbiterium, ściana północna odkrywka nr 1'

Widoczne

0. Drewno
1. Polichromia pierwotna
2. Polichromia II warstwy chronologicznej
3. Polichromia widoczna obecnie

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

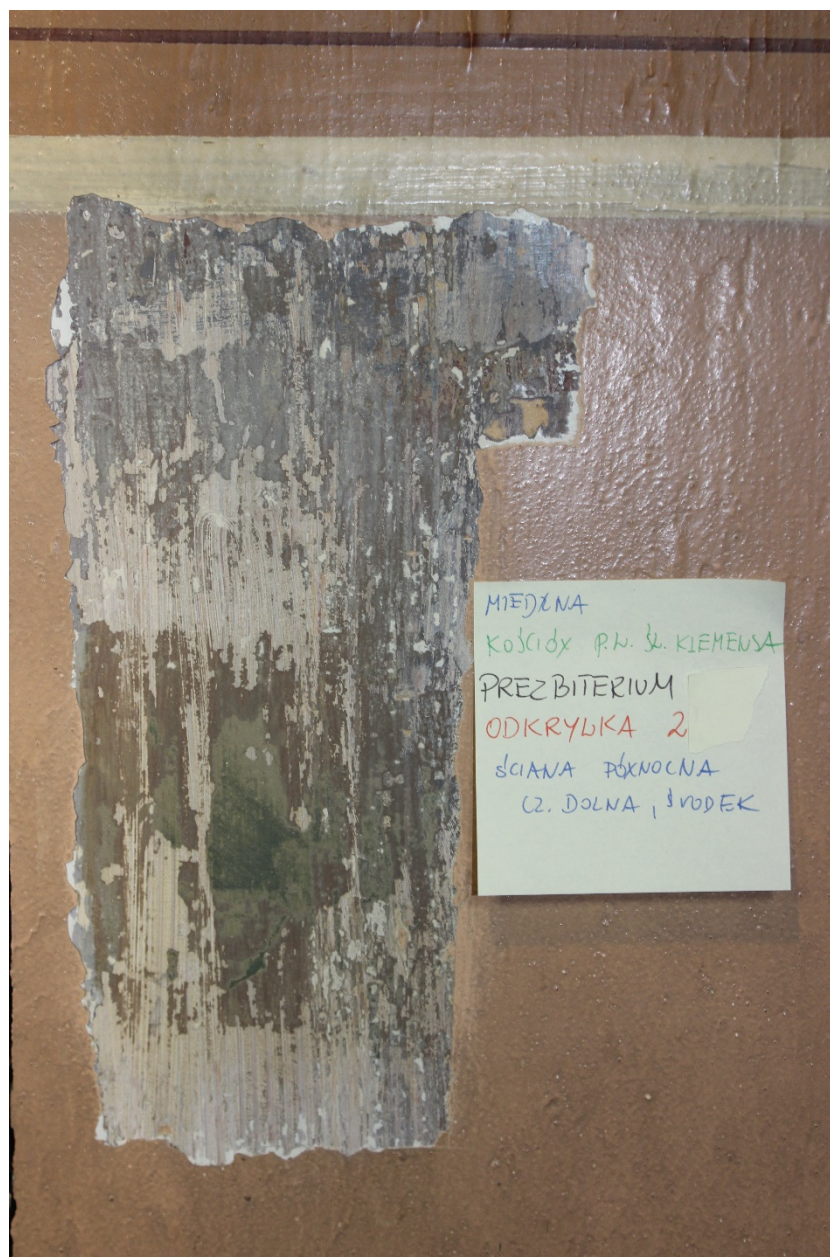

FOTOGRAFIA NR 4

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej
Prezbiterium, ściana północna odkrywka nr 2 i 2'

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

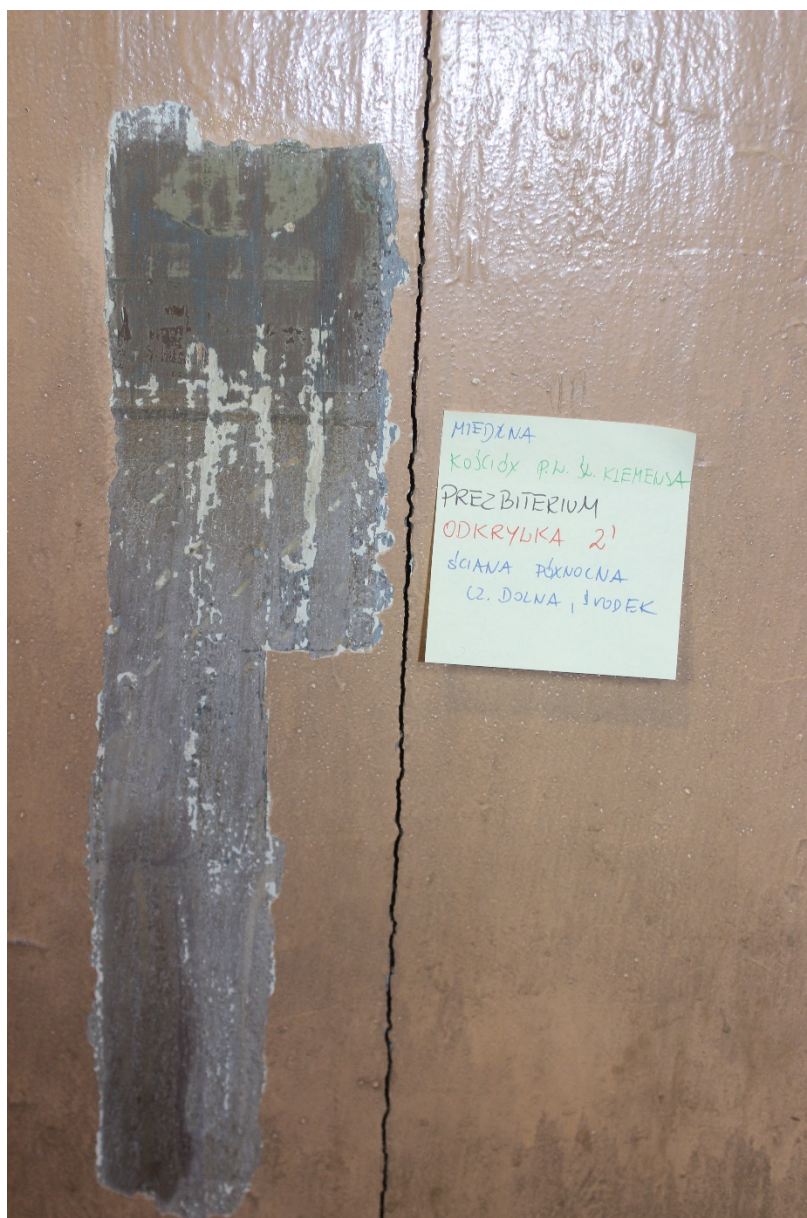

FOTOGRAFIA NR 5

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej
Prezbiterium, ściana północna odkrywka nr 2

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 6

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej
Prezbiterium, ściana północna odkrywka nr 2'

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 7

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej
Prezbiterium, ściana południowa odkrywka nr 3

Widoczne

1. Polichromia pierwotna
2. Polichromia II warstwy chronologicznej
3. Polichromia widoczna obecnie

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 8

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej
Prezbiterium, ściana południowa, odkrywka nr 3, detal
Widoczna polichromia II warstwy chronologicznej

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 9

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej
Prezbiterium, ściana południowa odkrywka nr 3, detal

Widoczne

1. Polichromia pierwotna
2. Polichromia II warstwy chronologicznej
3. Polichromia widoczna obecnie

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 10

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej

Prezbiterium, ściana południowa odkrywka nr 4

Widoczny odkryty fragment polichromii pierwotnej – kapitel kolumny flankującej okno

Wyk. Bożena Halska

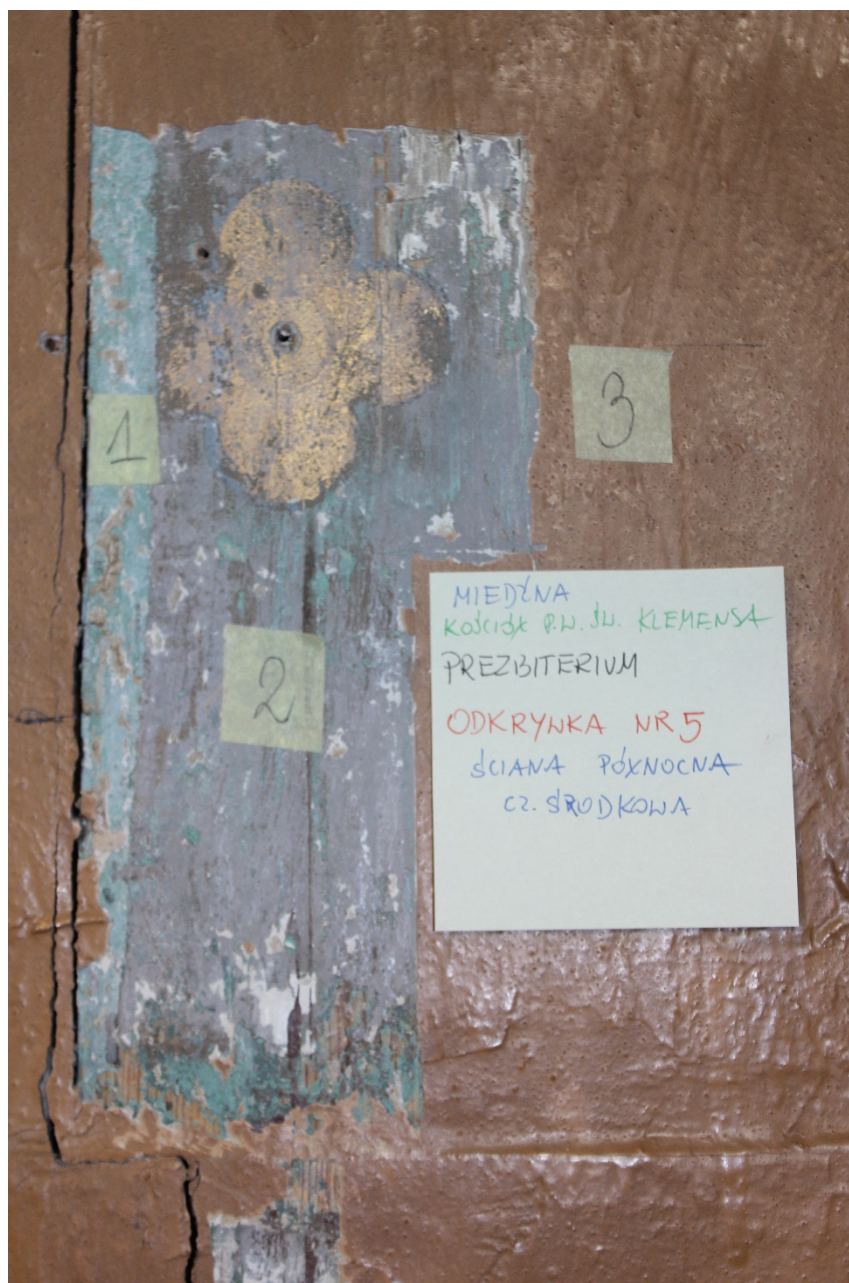
luty 2024

FOTOGRAFIA NR 11,12

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej
Prezbiterium, ściana południowa odkrywka nr 4 , detale
Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 13

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej
Prezbiterium, ściana północna odkrywka nr 5

Widoczne

1. Polichromia pierwotna
2. Polichromia II warstwy chronologicznej
3. Polichromia widoczna obecnie

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 14,15

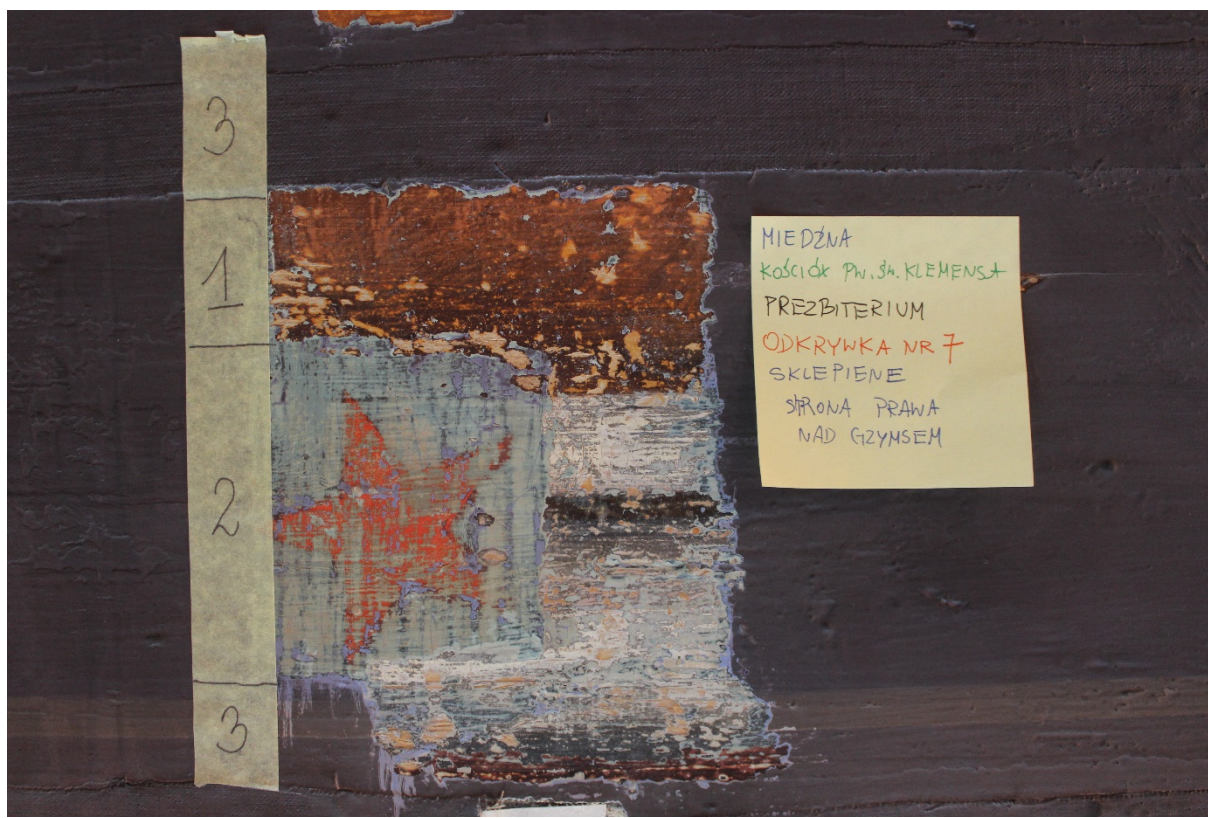
Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej
Prezbiterium, sklepienie cz. środkowa, odkrywka nr 6 i 6'

Widoczne

1. Polichromia pierwotna
2. Polichromia II warstwy chronologicznej
3. Polichromia widoczna obecnie

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 16

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej

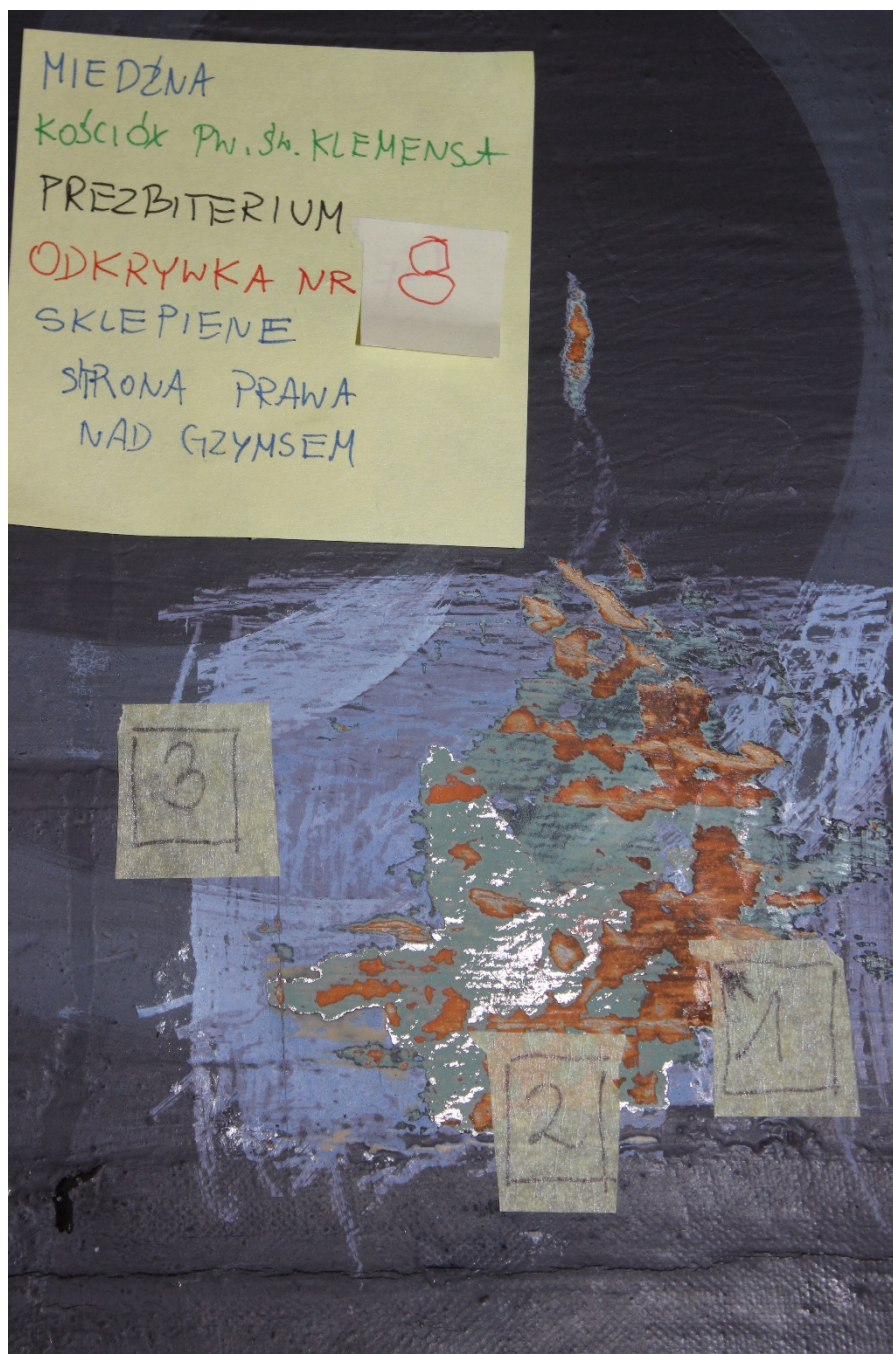
Prezbiterium, sklepienie str prawa nad gzymsem , odkrywka nr 7

Widoczne

1. Polichromia pierwotna
2. Polichromia II warstwy chronologicznej
3. Polichromia widoczna obecnie

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

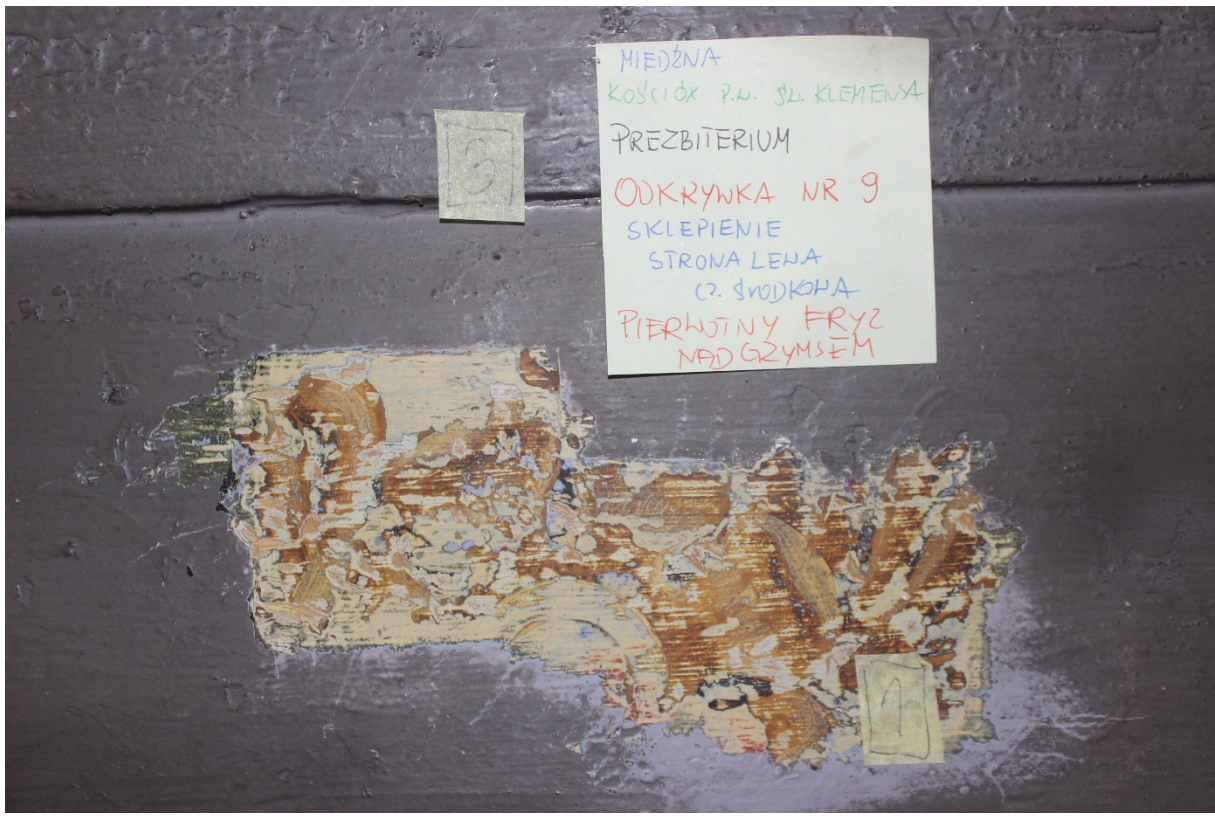
FOTOGRAFIA NR 17

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej
Prezbiterium, sklepienie str prawa nad gzymsem , odkrywka nr 8
Widoczne

1. Polichromia pierwotna
2. Polichromia II warstwy chronologicznej
3. Polichromia widoczna obecnie

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 18

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej

Prezbiterium, sklepienie str lewa nad gzymsem , odkrywka nr 9, ornament fryzu nad gzymsem

Widoczne

1. Polichromia pierwotna
3. Polichromia widoczna obecnie

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 19

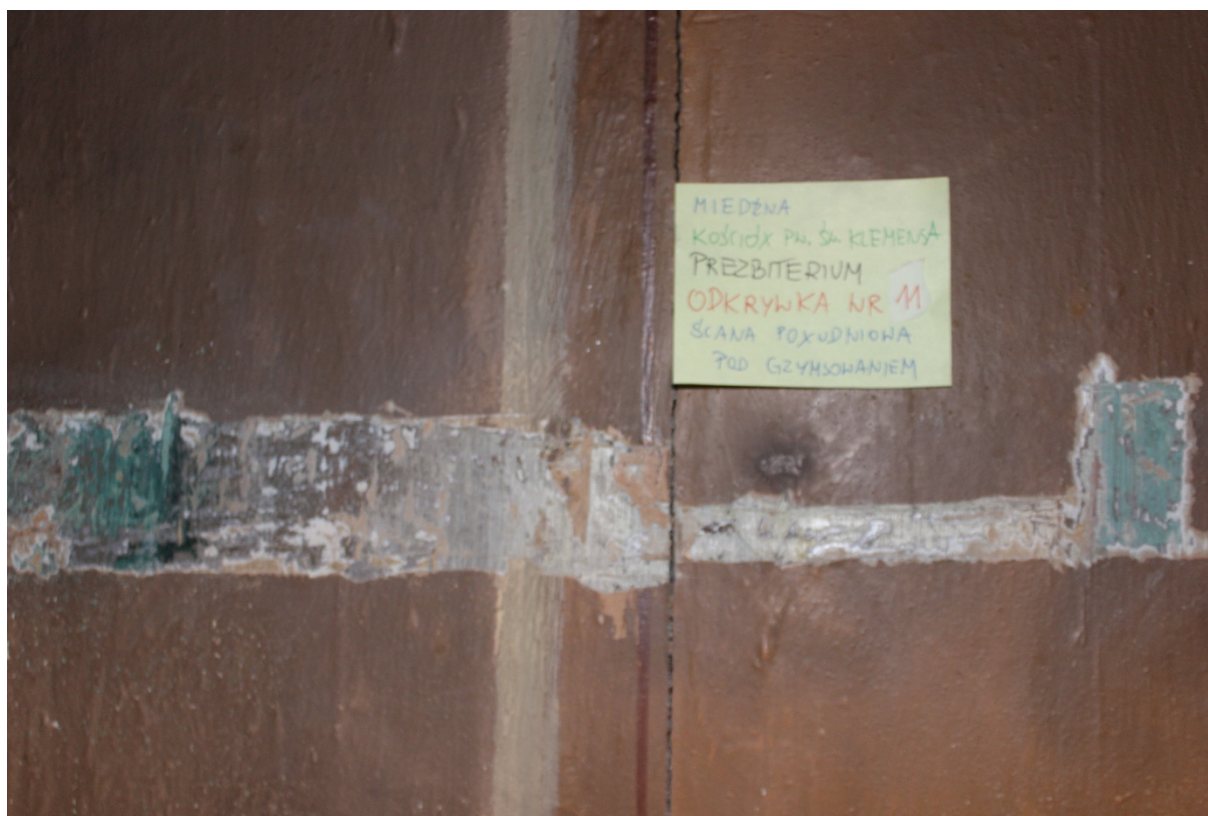
Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej
Prezbiterium, sklepienie str lewa nad gzymsem , odkrywka nr 10,
Widoczne

1. Polichromia pierwotna
2. Polichromia II warstwy chronologicznej
3. Polichromia widoczna obecnie

Wyk. Bożena Halska

luty 2024

FOTOGRAFIA NR 20

Kościół p.w Św. Klemensa Papieża i Męczennika w Miedźnej
Prezbiterium, ściana wschodni, str. lewa, odkrywka nr 11,
Wyk. Bożena Halska

luty 2024

PROTOKÓŁ Z KOMISJI KONSERWATORSKIEJ

z dnia 08.02.2024r.

przeprowadzonej na terenie kościółka p. św. Wacława w drodze nr 100

w sprawie konserwacji polichromii murtiteńskich

Obecni:

1. ks. Tomasz Kasperowicz - Proboszcz Parafii
2. Bożena Helińska - kierownik biurowej konserwacji
3. Aleksander Pahn
4. Marta Dąbrowska - Dyrektorka UOZ B-B

W czasie wizji stwierdzono co następuje:

2. Zapoznano się z opiniami biurowej konserwacji oraz polichromisty
 1. op. dokumentacji polichromii: oznaczono zakresy, zostały wytyczone
 na ścianach i na sklepieniu z planowymi zakresami prac, zostały
 uwzględnione i pogrubione prace. Na ścianach występują brzozy.
 3. zakresy i gromadzenie planowe, jak i odpowiadające zakresy i gromadzenie
 na sklepieniu, w tym z zakresu (poza centralną kolumnę, gdzie
 nie ma planów obecnych, jak i gromadzenie, jest odpowiadające
 zakresy, najdotyczy oraz ich wykonanie, między innymi, wykonanie
 opisy, na wykonaniu i konserwacji indywidualnej, oraz renowacji polichromii.
 Wnioski stron:
 z uwzględnieniem zebieżu sceny figuralnej.

.....
 L

Na tym protokół zakończono i po odczytaniu podpisano.

Podpisy obecnych:

1. ks. Tomasz Kasperowicz
2. Bożena Helińska
3. Aleksander Pahn
4. Marta Dąbrowska